

2. Boiko, A. (2008). Innovatsiyni kharakter suchasnoi osvity. Filosofski obrri, 19, 223-234. URL: <http://www.info-library.com.ua/books-text11693.html>.

3. Volobuieva T. (2011). Pedagogichna tekhnolohiia navchalnoho doslidzhennia. Naukova skarbnytsia osvity Donechchyny, 1 (8), 28-32.

4. Kiriukhina, M.V. (2020). Humanitarna pidhotovka maibutnikh tekhnichnykh fakhivtsiv aviatsiinoi haluzi bakalavrskoho rivnia z vykorystanniam innovatsiinykh tekhnolohii. Dnipro, 331.

5. Klymov, E. (2004). Psykholohiia profesiinoho samovyznachennia: navchalnyi posibnyk dlia studentiv vyshchykh navchalnykh zakladiv. Akademiia, 304.

6. Stepko M. (2004). Vyshcha tekhnichna osvita i nauka Ukrainy yak faktory suspilnoho rozvytku ta intehratsii Ukrainy u svitove spivtovarystvo. Vyshcha shkola, 5-6, 40-53.

**ОСОБЛИВОСТІ ВИКЛАДАННЯ ОСВІТНЬОЇ КОМПОНЕНТИ «ФІЛОСОФІЯ»
МАЙБУТНІМ ФАХІВЦЯМ МОРСЬКОЇ ГАЛУЗІ
В УМОВАХ ВИКЛИКІВ СУЧАСНОСТІ**

Добровольська Вікторія Анатоліївна

кандидат історичних наук, доцент,

завідувач кафедри соціально-гуманітарних дисциплін та інноваційної педагогіки

Херсонська державна морська академія,

м. Херсон, Україна

e-mail: viado@ukr.net

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-5262-7425>

Лещенко Альона Михайлівна

доктор філософських наук, професор

кафедри соціально-гуманітарних дисциплін та інноваційної педагогіки

Херсонська державна морська академія,

м. Херсон, Україна

e-mail: alena020114@ukr.net

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-6586-2926>

Пазяк Алла Сергіївна

викладач кафедри

соціально-гуманітарних дисциплін та інноваційної педагогіки

Херсонська державна морська академія,

м. Херсон, Україна

e-mail: pazyakalla@gmail.com

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-7699-6428>

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ВИКЛАДАННЯ ОСВІТНІХ КОМПОНЕНТ СОЦІАЛЬНО-ГУМАНІТАРНОГО СПРЯМУВАННЯ У ВИЩІЙ ШКОЛІ

Анотація. Дослідження репрезентує досвід викладачів кафедри соціально-гуманітарних дисциплін та інноваційної педагогіки Херсонської державної морської академії у сфері модернізації змісту та методики викладання освітньої компоненти «Філософія». Автори висвітлюють інноваційні методи та цифрові інструменти, які застосовуються у процесі викладання майбутнім фахівцям морської галузі. Зокрема, визначено можливості платформи Moodle, вебсервісу Zoom, сервісу Prezi, платформи Canvas, програми Padlet тощо, для формування загальних компетентностей здобувачів освіти. Описано процес адаптації освітнього процесу до умов воєнного стану, що дозволяє оцінити ефективність упроваджених змін.

Ключові слова: філософія, методика викладання, здобувачі освіти, загальні компетентності, воєнний стан, змішане навчання.

Вступ. Актуальність дослідження обумовлена постійною необхідністю розробки та вдосконалення методики викладання філософії, що враховує специфіку морської галузі та відповідає сучасним викликам. Це дозволяє забезпечувати високий рівень професійної підготовки майбутніх фахівців, здатних не лише технічно виконувати свої обов'язки, але й робити це з усвідомленням етичних і філософських принципів, що є основою стійкого розвитку та ефективного функціонування морської індустрії. Викладання філософії у цьому контексті набуває особливого значення, оскільки допомагає майбутнім морякам розвивати здатність до самостійного мислення, аналізу та критичної оцінки ситуацій, що є необхідними для прийняття обґрунтованих рішень в умовах невизначеності та ризику.

Мета дослідження – висвітлити напрацювання викладачів кафедри соціально-гуманітарних дисциплін та інноваційної педагогіки Херсонської державної морської академії (далі ХДМА) у сфері модернізації змісту та методики викладання освітньої компоненти «Філософія» для майбутніх фахівців морської галузі в умовах викликів сучасності.

Виклад основного матеріалу дослідження та його результатів. В умовах сучасних викликів викладачі змушені виступати не тільки як експерти у своїй галузі, але й як ефективні організатори, наставники та лідери. Вони мають чітко формулювати план дій, надавати інструкції та психологічну підтримку здобувачам освіти, мотивувати та забезпечувати доступ до цифрових ресурсів для ефективного освітнього процесу [1]. Це вимагає перегляду традиційних методів навчання та впровадження нових інтерактивних підходів.

Усі лекційні та практичні заняття з освітньої компоненти «Філософія» проводяться в режимі реального часу за допомогою відеоконференцій у Zoom. Це дозволяє викладачам оперативно реагувати на запитання здобувачів освіти, коригувати зміст лекцій та забезпечувати якісне засвоєння матеріалу через активні дискусії та обговорення.

Для забезпечення ефективності дистанційного навчання для здобувачів освіти ХДМА розроблено курс із філософії на платформі Moodle, який дозволяє організувати освітній процес за допомогою різноманітних матеріалів: відеолекції, презентації, тести для самоконтролю та інтерактивні завдання.

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ВИКЛАДАННЯ ОСВІТНІХ КОМПОНЕНТ СОЦІАЛЬНО-ГУМАНІТАРНОГО СПРЯМУВАННЯ У ВИЩІЙ ШКОЛІ

На нашу думку, необхідно створювати умови для саморозвитку здобувачів освіти, сприяти формуванню наукового світогляду, самостійному пошуку відповідей на освітні та наукові проблеми, а також виховувати патріотичні цінності.

Важливим аспектом є регулярний моніторинг і оцінка навчального прогресу, що дозволяє своєчасно вносити корективи в програму навчання та підтримувати високу якість освіти. Таким чином, необхідно приділяти увагу завданням, що сприяють психологічному розвантаженню молоді та регуляції їхнього емоційного стану. Це може включати завдання, що вимагають творчого підходу або сприяють рефлексії. Так, використання інтерактивних методів навчання, таких як кейс-метод, синектика, проекти, дискусії тощо, є одним із основних напрямів удосконалення підготовки здобувачів і є необхідною умовою успішного впровадження компетентнісного підходу (рис.1).

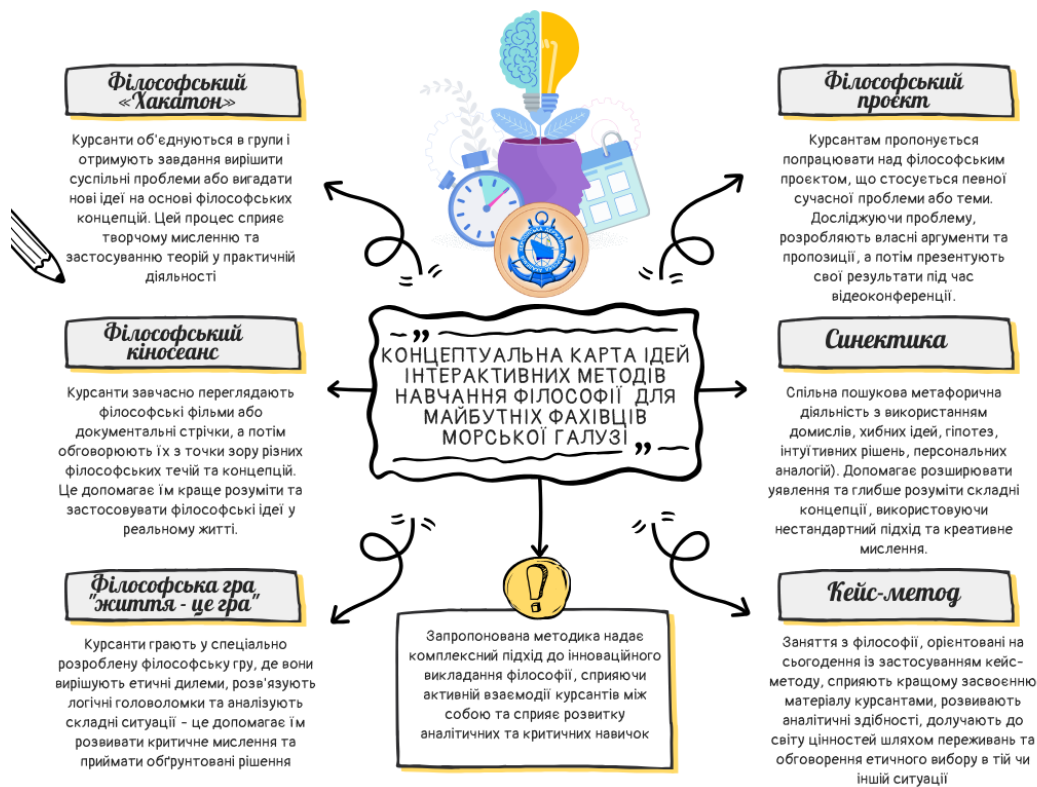

Рис. 1. Концептуальна карта ідей інтерактивних методів навчання філософії для майбутніх фахівців морської галузі

Особливо корисним для майбутніх фахівців морської галузі є впровадження на практичних заняттях з філософії моделі сократівської бесіди. Викладач має виступати в ролі фасилітатора, спрямовуючи обговорення без нав'язування власної точки зору [2]. Такий підхід сприяє поглибленню розуміння теми через взаємодію та обмін ідеями. Наприклад,

під час вивчення теми «Етика та естетика» здобувачі вищої освіти можуть обговорювати етичні дилеми, що виникають у різних ситуаціях на судах або в портах. Через спільне вирішення цих ситуацій і обговорення можливих наслідків майбутні фахівці морської галузі розвивають моральне мислення та здатність приймати етично обґрунтовані рішення.

Використання цифрових інструментів, зокрема вебсервісів та платформ, для реалізації творчого потенціалу викладачів у створенні оригінального навчального контенту, є надзвичайно важливою складовою сучасної освітньої практики. Платформи для створення інтерактивних презентацій, такі як Prezi або Canva, дозволяють викладачам розробляти візуально привабливий контент із динамічними переходами та можливістю включення мультимедійних елементів. Наприклад, під час лекційного заняття викладач може продемонструвати презентацію, яка міститиме не лише текстові пояснення та зображення, але й відео, аудіо та інтерактивні елементи. Це сприятиме кращому засвоєнню складних концепцій, таких як діалектика Г. Гегеля чи феноменологія Е. Гуссерля тощо.

Інструменти Kahoot!, Quizlet та Miro надають викладачам можливість створювати цікаві та динамічні завдання, які стимулюють здобувачів до активного навчання. Наприклад, Kahoot! дозволяє створювати вікторини з питань та відповідей, що можуть бути використані для перевірки знань про основні філософські концепції або події. Quizlet надає можливість створювати навчальні набори карток із термінами, що допомагають здобувачам освіти у повторенні ключових філософських термінів та понять. Miro може бути використаний для спільної роботи над проєктами, створення концептуальних карт або проведення віртуальних дебатів. Вебсервіс Padlet надає можливість створювати інтерактивні стіни, де здобувачі освіти можуть спільно працювати над проєктами, залишати коментарі та ділитися ресурсами. Це особливо корисно для групових проєктів, де кожен може зробити власний внесок у створення спільного інтелектуального продукту [3, с. 55]. Наприклад, здобувачі освіти можуть створити спільну стіну на тему: «Основні напрямки сучасної філософії» і заповнити її матеріалами про феноменологію, екзистенціальну філософію, герменевтику, філософію постмодерну.

Оцінювання знань здобувачів освіти має бути адаптоване до різноманітності культурних та соціальних контекстів, що мають місце в сучасному освітньому середовищі. Важливо використовувати різноманітні форми оцінювання, такі як тести, письмові роботи, усні виступи, презентації та проєкти, для всебічної оцінки знань та вмінь здобувачів. Крім того, оцінювання має спрямовуватися не лише на перевірку знань, але й на розвиток аналітичних навичок та критичного мислення.

Висновки. Таким чином, викладання освітньої компоненти «Філософія» майбутнім фахівцям морської галузі в умовах сучасних викликів вимагає всебічного підходу, що поєднує інтеграцію філософських знань із професійними дисциплінами, використання інтерактивних методів навчання, адаптацію до специфіки дистанційного навчання, формування етичних принципів та об'єктивного оцінювання. Такий підхід сприятиме розвитку у здобувачів освіти необхідних компетенцій та навичок, що дозволять їм ефективно виконувати професійні обов'язки та реагувати на виклики сучасного світу.

List of References

1. Vdovychyn, T. Y., Kohut, U. P., & Sikora, O. V. (2022). Google digital tools for organization of the pedagogical university's educational process in crisis situations. *Information Technologies and Learning Tools*, 92 (6), 75-98 [in Ukrainian]. Retrieved from <https://journal.iitta.gov.ua/index.php/itlt/article/view/5093> [in Ukrainian].
2. Oliinyk, V., Malets, O., & Kukharchuk, O. (2019). Problems and Perspectives of Implementation of Modern Methods of Teaching Philosophy in Higher Education in Ukraine. *Scientific Bulletin of Mukachevo State University. Series "Economics"*, 2 (12), 130-134. Retrieved from <https://economics-msu.com.ua/uk/journals/tom-6-2-2019/problemi-ta-perspektivi-vprovadzhennya-suchasnikh-metodik-vikladannya-filosofiyi-u-zakladakh-vishchoyi-osviti-ukrayini> [in Ukrainian].
3. Kalashnikova, S., Bazelyuk, N., Bazelyuk, O., and others. (2023). *Improvement of teaching in higher education: theory and practice: monograph*. Kyiv: Institute of Higher Education of the National Academy of Educational Sciences of Ukraine, 255. Retrieved from https://ihed.org.ua/wp-content/uploads/2023/03/Vdoskonal_vykladan_u_VO-IVO-2023-255p.pdf [in Ukrainian].